

S. Sayısı : 145

Gümrük tarife kanununun 6 ncı maddesinin 1 numaralı bendinin son fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâiyhası ve Gümrük ve inhisarlar ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/963)

T. C.

'Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/840

8 - III - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1499 sayılı ve 1 - VI - 1929 tarihli Gümrük tarife kanununun 6 ncı maddesinin 1 numaralı bendinin son fıkrasının tadili hakkında Gümrük ve inhisarlar vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 2 - III - 1938 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
C. Bayar

1499 sayılı ve 1 - VI - 1929 tarihli gümrük tarifesi kanununun 6 ncı maddesinin 1 numaralı bendine aid son fıkrasının tadiline dair kanun lâiyhasının mucib sebepleri

1499 sayılı gümrük tarifesi ve idhalât umumî tarifesi kanununun 6 ncı maddesinin 1 numaralı bendi mucibince Türkiye Cümhuriyeti nezdinde mukim ve ecnebi Devletler elçilerinin beraberlerinde veya sonradan getirecekleri kendi istimallerine mahsus eşya ile sefarethaneye mahsus eşya ve bu meyanda binek otomobilleri gümrük resminden muaf bulunmaktadır.

Aynı numaranın son fıkrası gereğince Hariciye ve Maliye vekâletlerince tensib edilecek diploması memurlarile siyasi murahhaslar da bu muafıktan müstefid olmaktadır.

Ancak ecnebi Devletler elçileri ile yukarıda bahsi geçen diploması memurların ve siyasi murahhasların bu suretle muaf geçirdikleri otomobilleri istimalden kaldırarak elden çıkarmak ve muafiyeti haiz olmıyan müesseselere ve şahıslara Devretmek istedikleri takdirde bunlardan kanunun 7 ncı maddesi hükmüne tevfikân sıklığı üzerinden gümrük ve sair resimleri aranmaktadır.

Bu hüküm, kullanılmıyacak hale gelmiş olan otomobillerin başkalarında devrine engel teşkil etmektedir.

Bundan ötürü bahsi geçen elçi ve memurlar otomobillerini imha etmek gibi çarelere başvurmak veya eskimiş otomobillerini masraf ihtiyarile muhafaza etmek mecburiyetinde kalmakta olduklarından dolayı mütevaliyen şikâyet etmektedirler.

Bu vaziyet karşısında ileri gitmiş memleketler - gümrük mevzuatı da incelenerek elçiler ile muafıktan istifadesi tensib edilecek diploması memurların ve siyasi murahhasların hariçten muaf idhal ettikleri binek otomobilleri iki sene kullandıktan sonra ve hasara uğraması sebebiyle bu müddetten önce satılmaları veya bedava muafiyeti haiz olmıyan yerlere devredildikleri hallerde bunlardan artık gümrük resmi aranması ve iki seneden önce satılan ve devredilenlerden de, istimal dolayısıyla kıymetlerinden az çok kaybetmiş olacakları hasebile, satış bedeli ve bedava devredilmişse muhammen kıymetleri üzerin-

den % 30 nisbetinde resim alınması esaslarının konması muvafık görülmüş ve ekli tadil lâiyhası bu suretle hazırlanmıştır.

Maddede gümrük muaflığından istifade edebilecek diplomasi memurları ile siyasi murahhasların Hariciye ve Maliye vekâletince tayin edilecekleri gösterilmiştir.

1499 sayılı kanunun gümrüklerin Maliye vekillğine bağlı olduğu bir zamanda tedvin edilmiş olması itibarile artık Maliye vekillğini ilgilendirmeyen bu salâhiyetin Gümrük ve İnhisarlar vekillğine aid olduğu lâyiha metninde tasrih edilmiştir.

Gümrük ve İnhisarlar encümeni mazbatası

T. B. M. M.
G. ve İ. Encümeni
Esas No. 1/963
Karar No. 9

14 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

1499 sayılı ve 1 - VI - 1929 tarihli gümrük tarife kanununun altıncı maddesinin bir numaralı bendinin son fıkrasının tadili hakkında Başvekâletin 8 mart 1938 tarih ve 6/840 numaralı tezkeresine merbut kanun lâiyhası Yüksek Reislikten Encümenimize havale edilmekle Gümrük umum müdürü hazır bulunduğu halde müzakere edildi.

Encümenimizce Hükümet tarafından gösterilen mucib sebepler yerinde görülerek birinci madde bir kelime değiştirilmek suretile tadilen ve diğer maddeler aynen kabul edilmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine vermek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

G. ve İ. En. Rs. N.	M. M.	Kâ.
İstanbul	İstanbul	Balkesir
<i>S. Uraz</i>	<i>S. Uraz</i>	<i>S. Gökçül</i>
Eskişehir	Konya	Kütahya
<i>İ. Özdamar</i>	<i>B. Morova</i>	<i>Ö. Dinç</i>
Muğla	Samsun	Seyhan
<i>Dr. H. A. Ercan</i>	<i>M. Güneşdoğdu</i>	<i>İ. Mete</i>
Trabzon	Yozgad	Sinob
<i>D. Eyiboğlu</i>	<i>E. Pekel</i>	<i>H. Orucoğlu</i>

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
M. No. 95
Esas No. 1/963

9 - IV - 1938

Yüksek Reisliğe

1499 sayılı gümrük tarifesi kanununun 6 nci maddesinin (1) numaralı bendinin son fıkrasının tadili hakkında olub Başvekâletin 8 - III - 1938 tarih ve 6/840 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâiyhası Gümrük ve İnhisarlar encümeni mazbatasile birlikte encümenimize verilmiş olmakla Gümrük ve İnhisarlar vekili Rana Tarhan hazır bulunduğu halde okundu ve konuşuldu:

Memleketimizde bulunan yabancı Devlet elçi-

lerinin ve Hariciye ve Maliye vekâletlerince tenzib edilecek diplomasi memurlarile siyasi murahhasların beraberlerinde getirdikleri veya sonradan getirecekleri binck otomobillerinden gümrük tarifesi kanununun 6 nci maddesi mucibince gümrük resmi aranmamakta ise de bu suretle gümrük resminden muaf olarak memleketimize idhal olunan otomobillerin ahare devri halinde mezkûr kanunun 7 nci maddesi mucibince gümrük resmi almamakta olub bu tarzı muamele bir müddet is-

timal edilmekle kıymetinden kaybeden otomobillerden de tam resim almağı icab eylediğinden muhik görülmiyen bu esasın daha makul ve amelî bir şekle konulması maksadile hazırlandığı anlaşılan kanun lâyihası encümenimizde de esas itibarile kabul edilmiştir.

Teklif olunan lâyiha bu otomobillerin gümrük resimlerinde iki esaslı kolaylığı ihtiva etmektedir:

A) İdhallerinden itibaren iki sene kullanıldıktan sonra elden çıkarılan veya kullanılmayacak derecede hasara uğrayıp iki seneden evvel muafiyeti haiz olmayan yerlere satılan otomobillerden mütekabiliyet şartile gümrük resminin aranmaması;

B) İdhallerinden itibaren iki senenin hitamından evvel elden çıkarılmak istenilen otomobillerin satılanlarından satış kıymeti ve parasız devredilenlerin de devir tarihinde gümrük idaresince takdir edilecek kıymetleri üzerinde % 30 gümrük resmine tâbi tutulması,

Encümenimiz bu iki nokta üzerinde durarak ve başka memleketler mevzuatı hakkında da izahat alarak meseleyi tedkikten sonra, alınacak gümrük resminin devir esnasındaki kıymete istinad ettirilmesi sebebiyle tatbikatta bu kıymetin takdirinde müşkülât çıkabileceği ve gümrük resminin her hangi bir surette indirilmesi veya çıkarılması hallerinde % 30 nisbeti sabit kalacağından kanunun da sık sık değişmesini icab edeceği ve binaenaleyh değişmeyecek ve tatbikatı kolaylaştıracak başka bir esasın kabulü daha muvafık olacağı neticesine varmış ve resmî otomobillerin amorti müddetleri nazara alınarak idhaldeki gümrük resminin esas tutulması ve istimal müddetine göre bu resimden bir miktar tenzilât yapılması muvafık görülmüş, bu suretle idhalinden itibaren birinci senenin hitamından ikinci sene iha-

yetine kadar satılan veya devrolunanlardan % 50, ikinci senenin hitamından üçüncü senenin nihayetine kadar satılan veya devrolunanlardan % 75 nisbetinde gümrük resminin tenzili ve bu müddetlerden sonra elden çıkarılanlardan gümrük resmi aranmaması esasını kabul etmiştir.

Elçilerden başka gümrük resminden muafien idhal hakkından istifade edecek kimselerin tayini Maliye ve Hariciye vekâletlerince yapılmakta idi. Gümrük ve inhisarlar vekâletinin teşkilinden evvelki zamana aid olan bu hükmün de bu günkü şekle uygun olarak değiştirilmesi kabul edilmiş ve otomobiller için kabul edilen gümrük resmi tenzilinün mütekabiliyet esaslarına göre icra edilmesi ve Türkiye elçileriyle diplomasi memurları ve siyasî murahhasları hakkında işbu lâyiha ile kabul edilen esaslardan daha az müsaid hareket eden Devlet elçileriyle diplomasi memur ve siyasî murahhasları hakkında mütekabilen muamele ifasını temin edecek bir fıkra konmak ve tertibe aid değişiklikler de yapılmak suretile yeniden hazırlanan kanun lâyihası Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis	M. M.	Kâtib
Burdur	Trabzon	İstanbul
M. Şeref Özkan	R. Karadeniz	F. Öymen
Balıkesir	Gazi Anteb	Gümüşane
E. Adakan	A. H. Ayerdem	D. Sakarya
Kayseri	Kayseri	Kırklareli
F. Baysal	N. Kerven	Ş. Ödül
Manisa	Maraş	Mardin
T. Türkoğlu	A. Tiritioğlu	R. Erten
Ordu	Seyhan	Sıvas
H. Yalman	N. Eldeniz	Remzi Çiner
Trabzon	Yozgad	
Surri Day	S. İçöz	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1499 sayılı ve 1 - VI - 1929 tarihli Gümrük tarife kanununun 6 ncı maddesinin (1) numaralı bendinin son fıkrasını tadil eden kanun lâyihası

MADDE 1 — 1499 sayılı ve 1 - VI - 1929 tarihli Gümrük tarifesi kanununun 6 ncı maddesinin (I) numaralı bendinin (Hariciye ve Maliye vekâletlerince) sözü ile başlayan son fıkrası aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

Hariciye ve Gümrük ve inhisarlar vekâletlerince tensib edilecek diploması memurları ile siyasi murahhaslar hakkında da mütekabiliyet şartları ile yukarıdaki fıkra ahkâmı tatbik olunur.

Sefirler ile yukarıki fıkroda bahsi geçen diploması memurlarının ve siyasi murahhasların bu suretle gümrük resminden muaf olarak geçirdikleri binek otomobilleri Türkiyeye idhal tarihinden itibaren iki sene istimalden sonra muafiyeti haiz olmayan yerlere satıldığı veya devrolunduğu takdirde mütekabiliyet şartile bunlardan gümrük resmi aranmaz.

Bu müddetten önce satılan veya devredilenler satış kıymeti ve parasız devredilmiş ise devir tarihinde gümrükçe tahmin ettirilecek kıymeti üzerinden % 30 nisbetinde gümrük resmine tabidir.

Şu kadar ki esaslı surette hasara uğraması hasebile kullanılmıyacak hale gelen ve iki seneden evvel muafiyeti haiz olmayan yerlere satılan veya devredilen otomobillerden mütekabiliyet şartile resim aranmaz.

GÜMRÜK VE İNHİSARLAR ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1499 sayılı ve 1 - VI - 1929 tarihli Gümrük tarife kanununun 6 ncı maddesinin 1 numaralı bendinin son fıkrasını tadil eden kanun lâyihası

MADDE 1 — 1499 sayılı ve 1 - VI - 1929 tarihli gümrük tarifesi kanununun altıncı maddesinin 1 numaralı bendinin (Hariciye ve Maliye vekâletlerince) sözü ile başlayan son fıkrası aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir.

Hariciye ve Gümrük ve inhisarlar vekâletlerince tensib edilecek diploması memurları ile siyasi murahhaslar hakkında da mütekabiliyet şartile yukarıdaki fıkra ahkâmı tatbik olunur.

Elçiler ile yukarıdaki fıkroda bahsi geçen diploması memurlarının ve siyasi murahhasların bu suretle gümrük resminden muaf olarak geçirdikleri binek otomobilleri Türkiyeye idhal tarihinden itibaren iki sene istimalden sonra muafiyeti haiz olmayan yerlere satıldığı veya devrolunduğu takdirde mütekabiliyet şartile bunlardan gümrük resmi alınmaz.

Bu müddetten önce satılan veya devredilenler satış kıymeti ve parasız devredilmiş ise devir tarihinde gümrükçe tahmin ettirilecek kıymeti üzerinden yüzde otuz nisbetinde gümrük resmine tabidir.

Şu kadar ki, esaslı surette hasara uğraması hasebile ve kullanılmıyacak hale gelen ve iki seneden evvel muafiyeti haiz olmayan yerlere satılan veya devredilen otomobillerden mütekabiliyet şartile resim aranmaz.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Gümrük tarifesi kanununun 6 ncı maddesinin (1) numaralı bendinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 1 haziran 1929 tarih ve 1499 sayılı gümrük tarifesi kanununun 6 ncı maddesinin (1) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

1 - Türkiye Cumhuriyeti nezdinde mukim ecnebi Devletler elçilerinin beraberlerinde getirdikleri eşya ile kendi istimallerine mahsus olmak ve cins ve nevi ve mikdarı beyan edilmek şartile bilâhare getirtecekleri eşya ve sefarethaneye mahsus damgalı evrak, resmî kırtasiye levazımı ve defterler ve sefarethane de kullanılan umum eşya,

Resim vermekle mükellef olanlar tarafından getirilen veya bunların namlarına gelen eşya elçiler ve sefarethane ler hesabına idhal edilse bile gümrük resmi ve sair tekâlif muafiyetinden müstefid olamaz.

Ancak tertibatı mahsusayı haiz nakil vasıtaları ile getirilen gaz, benzin ve maden kömürü gibi mevad bu hükmün haricindedir.

Hariciye, Gümrük ve inhisarlar vekâletlerince tensib edilecek diploması memurları ile siyasi murahhaslar hakkında da yukarıki fıkra ahkâmı tatbik olunur.

Elçiler ile yukarıki fıkrada bahsi geçen diploması memurları ve siyasi murahhaslar bu suretle gümrük resminden muaf olarak geçirdikleri binek otomobillerini Türkiyeye idhal tarihinden itibaren üç yıl kullandıktan sonra muafiyeti haiz olmayan yerlere sattıkları veya devrettikleri takdirde bunlardan gümrük resmi aranmaz.

Bu otomobiller Türkiyeye idhali tarihinden itibaren bir sene geçmeden muafiyeti olmayan yerlere satılır veya devredilirse satış veya devir tarihinde cari gümrük resminin tamamı almır. İdhali tarihinden itibaren bir yıl kullandıktan sonra ikinci yıl içinde satılır veya devredilirse satış veya devir tarihinde meri gümrük resminin % 50 si, üçüncü yıl içinde satılır veya devredilirse % 75 i indirilir.

Esaslı surette hasara uğrayarak kullanılmıyacak hale gelib de muafiyeti haiz olmayan

Hü.

G. İ. E.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına Gümrük ve inhisarlar vekili memurdur.

2 - III - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>C. Bayar</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. R. Aras</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V. V.
<i>S. Arıkan</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>C. Bayar</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>Rana Tarhan</i>

MADDE 2 — Hükümetin ikinci maddesi aynen.

MADDE 3 — Hükümetin üçüncü maddesi aynen.

B. E.

yerlere satılan veya devredilen otomobillerden kullanma müddetine bakılmaksızın gümrük resmi aranmaz.

Elçilerimizle diplomasi memur ve siyasi murahhaslarımıza bu hususta daha az müsaide muamele tatbik eyleyen Devletlerin elçi, diplomasi memurları ve siyasi murahhasları hakkında yukarıki fıkralarda yazılı muaflık ve resim indirimleri karşılıklı olarak aynı esas ve ölçüye göre tatbik olunur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına Hariciye ve Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.

